

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการเล่นแชร์ผ่านสื่อออนไลน์

legal measures pertaining to problems of playing share via social networking sites.

ธีรชญาณ์ ศิริชชาวลวงศ์^{1*}, พิชิต เปลี่ยนขำ², บากาเรีย กะจิ³, และณัฐพงศ์ ช่วยแข็ง⁴

Theerachaya Sirichatchawnawong^{1*}, Pichit Pliankham², Bakaria Kahji
and Natthapong Chouykhang⁴

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Lecturer of Department of Law, Faculty of Law, Hatyai University.

² นิติกรปฏิบัติการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² Legal office in personal division, RajabhatMahaSarakham University.

³ นักศึกษาระดับปริญญาตรี, หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

³ Student, Department of Law, Faculty of Law, Hatyai University.

⁴ นักศึกษาระดับปริญญาตรี, หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

⁴ Student, Department of Law, Faculty of Law, Hatyai University.

*Corresponding author, E-mail: theerachaya@hu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการเล่นแชร์ผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งในปัจจุบันสื่อออนไลน์เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของประชาชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากการติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีการสร้างเครือข่ายผ่านโลกโซเชียลเน็ตเวิร์ค อันนำไปสู่การชักชวนร่วมลงทุน มีทั้งการลงทุนจริง และตั้งใจหลอกลวง ทำให้เกิดความเสียหายตามที่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ

ผลการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ที่บังคับใช้ในปัจจุบันไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเล่นแชร์ได้ครอบคลุม เช่น การห้ามโฆษณาชักชวนให้เล่นแชร์ผ่านสื่อออนไลน์ แม้ว่าจะมีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามไว้ แต่ในความเป็นจริงแล้ว มีการโฆษณาชักชวนกันอย่างแพร่หลาย ไม่มีหน่วยงานของรัฐตรวจสอบแต่อย่างใด อีกทั้งคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นนายวงแชร์ ระเบียบการตั้งวงการเล่นแชร์ที่ค่อนข้างล้าสมัย ที่สำคัญที่สุดคือ บทลงโทษของผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มีบทลงโทษไม่สูงมาก จึงทำให้มีผู้กระทำความผิดมากยิ่งขึ้น จึงควรแก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ให้ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมกำกับและดูแลการเล่นแชร์ขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในการเล่นแชร์มีความชัดเจน จะเป็นการควบคุมการเล่นแชร์ให้เป็นไปอย่างถูกกฎหมาย ไม่อยู่ในรูปแบบของการหลอกลวงหรือฉ้อโกงประชาชน

Abstract

The purpose of this research is to study the legal measures pertaining to problems of playing share via social networking sites which are currently and highly influential towards people's day-to-day life. The rapid communication and proliferation of social networks are attributed to seducing people into investing in real businesses or hoax, resulting in losing money which appeared on TV, newspapers, and websites.

It revealed that the Playing Share Act B.E. 2534 which is currently enforceable cannot entirely solve problems caused by playing share; for instance, online prospectus of playing share is ubiquitous though it is illegal. Contrary to the enforcement of the laws, a prospectus is widely published without government control. Moreover, the qualification of the chairman of the share and regulations of setting up the share are outdated. Significantly, The punishment of people who violate the Playing Share Act B.E. 2534 is so minimal that they have less awareness of the act. The Playing Share Act B.E. 2534 should be amended to keep pace with the changes; for example, committees should be appointed for a specific occasion in order to control the share and clarify the enforcement of the laws. Hence, the act can keep a curb on playing share and prevent people from deception and fraud.

บทนำ

การเล่นแชร์ในความหมายโดยทั่วไปนั้น หมายถึง การหาผลประโยชน์โดยวิธีการที่เรียกกันว่า ลงแชร์ เล่นแชร์ ประมูลแชร์ เปียแชร์ หรือเรียกอย่างอื่นก็ตามอันที่มีทำนองว่า คนหมู่หนึ่งเข้าจัดกันเป็นวงหนึ่ง ออกเงินเป็นรายเดือนคนละเท่า ๆ กันรวมเข้าเป็นเงินกองกลางแล้วผลัดกันชักเงินกองทุนนั้นไปใช้สอยโดยถือลำดับตามที่ใครจะเป็นผู้ประมูลให้ดอกเบียเป็นอัตราสูงสุดประจำเดือนหรือระยะเวลาหนึ่ง ๆ หรือที่นิยมเรียกกันว่า “การเล่นแชร์เปียหวย” โดยแต่เดิมนั้น นิติบุคคลก็อาจจัดให้มีการเล่นแชร์ได้ส่วนกรณีบุคคลธรรมดาาก็มิได้จำกัดจำนวนวงแชร์ แชร์แต่ละวงอาจจะมีผู้ร่วมเล่นหลายคนและผู้ร่วมเล่นแต่ละคนอาจจะถือสิทธิในการเล่น แชร์มากกว่าหนึ่งหุ้นก็ได้ (หลายมือ) และไม่จำกัดจำนวนเงิน จึงอาจกล่าวได้ว่าแชร์คือธุรกิจ ยอดนิยมสำหรับผู้แสวงหาเงินทุนในการใช้จ่าย

โดยพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2543 ได้กำหนดชัดเจนถึงนิยามของการเล่นแชร์ ให้หมายความว่า “การที่บุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปตกลงเป็นสมาชิกวงแชร์ โดยแต่ละคนมีภาระที่จะส่งเงินหรือทรัพย์สินอื่นใด รวมเข้าเป็นทุนกองกลางเป็นงวดๆ เพื่อให้สมาชิกวงแชร์ หมุนเวียนกันรับทุนกองกลางแต่ละงวดนั้นไปโดยการประมูลหรือโดยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึง การรวมทุนในลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วย” และได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมการเล่นแชร์ เช่น การห้ามนิติบุคคลเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ (มาตรา 5) คือการห้ามมิให้นิติบุคคล เช่น บริษัท จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด มูลนิธิ หรือสมาคม เป็นท้าวแชร์หรือนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ ถ้าฝ่าฝืนมีระวางโทษปรับ นิติบุคคลตั้งแต่หนึ่งเท่าถึงสามเท่าของทุนกองกลางแต่ละงวดของทุกวงแชร์แต่ต้องไม่ต่ำกว่า สองแสนบาท และให้ศาลสั่งให้นิติบุคคลนั้นหยุดดำเนินการเป็นนายวงแชร์หรือการจัดให้มีการเล่นแชร์ (มาตรา 16) ประการสำคัญตัวกรรมการผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการจัดการ หรือบริหารงานของนิติบุคคลนั้นต้องถูกลงโทษทางอาญาดังกล่าวคือ จำคุกไม่เกิน หนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นด้วย (มาตรา 26) และในพระราชบัญญัตินี้ยังมีข้อจำกัด และข้อห้ามสำหรับบุคคลธรรมดา คือ การห้ามบุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์มีจำนวนวงแชร์รวมกันมากกว่า 3 วง หรืออาจกล่าวได้ว่ามีสมาชิกวงแชร์รวมกันทุกวงมากกว่า 30 คน หรือมีทุนกองกลางต่อวงรวมกันทุกวงมีมูลค่ามากกว่าสามแสนบาท หรือห้ามนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์นั้นได้รับประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น นอกจากสิทธิที่จะได้รับทุนกองกลางในการเข้าร่วมเล่นแชร์ในงวดหนึ่งงวดใดได้โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย (มาตรา 6)

นอกจากนี้ยังมีมาตรการต่างๆ ที่ออกมาเพื่อควบคุมและกำกับการเล่นแชร์ อาทิเช่น การห้ามมิให้มีการโฆษณาชวนให้ประชาชนทั่วไปเข้าร่วมในการเล่นแชร์ (มาตรา 9) และการห้ามโฆษณาหรือคำแสดงชื่อในทางธุรกิจโดยมีคำว่า แชร์ (มาตรา 10) เป็นต้น สังเกตได้ว่าการเล่นแชร์ ตามกฎหมายนี้จำแนกออกเป็นสองประเภทคือการเล่นแชร์ของประชาชนทั่วไปที่มีได้ดำเนินการเป็นธุรกิจกับการเล่นแชร์ที่ดำเนินการเป็นธุรกิจ สำหรับการเล่นแชร์ของประชาชนทั่วไปที่มีได้ดำเนินการเป็นธุรกิจก็ให้ยังกระทำต่อไปได้ไม่ถูกลงโทษโดยกฎหมายนี้ เช่น การเล่นแชร์ในหมู่พ่อค้าแม่ค้ารายย่อย หรือในหมู่พวกลูกจ้างรายได้น้อย เพื่อได้เงินก้อนไปใช้จ่ายที่จำเป็นเร่งด่วน ซึ่งเคยปฏิบัติกันมาจนเป็นประเพณี¹

นอกจากในปัจจุบันยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายหรือวิธีดำเนินการที่จะป้องปราม การกระทำความผิดดังกล่าวให้ทันต่อเหตุการณ์และประกอบกับในปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้รูปแบบของอาชญากรรมประเภทแชร์นี้พัฒนาและมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ แต่ในทางกลับกันภาครัฐยังขาดความรู้ความสามารถในการจัดการ และยังไม่ให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดในลักษณะเช่นนี้อย่างจริงจัง จึงทำให้มีผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ประเภทต่างๆ แดกออกไปเป็นอีก

¹ วิทยา เบ็ญจาทิกุล. 2549. ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2543. ”วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หลาย ๆ รูปแบบ และทวีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นดังจะเห็นได้จากที่ปรากฏเป็นข่าวตามสื่อต่าง ๆ การปล่อยให้มีการดำเนินธุรกิจเล่นแชร์เปียวยโดยไร้ทิศทางเช่นนี้ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่อระบบการเงินระบบเศรษฐกิจรวมทั้งก่อให้เกิดปัญหาการผิดนัด ไม่ชำระเงินค่าประมูลแชร์ การฉ้อโกง และปัญหาทางธุรกิจอื่น ๆ ตามมาแม้ภาครัฐจะได้บัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเล่นแชร์ คือ พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ก็ตามแต่กฎหมาย ดังกล่าวก็ยังมีข้อบกพร่องอันเป็นช่องว่างทำให้ผู้ดำเนินการจัดให้มีการเล่นแชร์สามารถรอดพ้นจากการกระทำผิดได้โดยง่ายอีกทั้งโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่มีอัตราที่ไม่สูงมากนัก จึงขาดความเกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมือง และพร้อมที่จะเสี่ยงกระทำความผิด นอกจากนี้ด้วยเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบันทำให้ผู้ดำเนินการเหล่านี้สามารถขยายวงแชร์ของตนออกไปได้กว้างไกลโดยอาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในขณะที่กฎหมายที่เข้ามาควบคุมสื่อเหล่านี้ในประเทศไทยยังไม่มีฉบับบังคับใช้อย่างจริงจังและยังมีบทลงโทษที่ค่อนข้างต่ำอยู่จึงทำให้ธุรกิจแชร์ที่อยู่ในสื่อออนไลน์มีมากขึ้นตามสื่อสารสนเทศต่าง เช่น FACEBOOK และ Line เป็นต้น ที่ใช้การโฆษณาชวนเชื่อให้เข้ามาร่วมกลุ่มเล่นแชร์กันมากขึ้น ประกอบกับปัจจุบันผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ลูกโซ่ได้ นำเอาธุรกิจขายตรงมาใช้ประยุกต์เข้ากับแชร์ด้วย จึงทำให้ยากต่อการควบคุมมากขึ้นและเกิดปัญหาที่ตามมาคือการปิดวงแชร์เพื่อหนีไม่ชำระเงินหรือมอบเงินให้ลูกวงที่ทำการประมูล หรือเปียแชร์ได้ จึงทำให้ปัจจุบันมีการฟ้องร้องเรื่องคดีการเล่นแชร์มากขึ้นตามไปด้วย

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความคิดเห็นว่าพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2543 นั้นในปัจจุบันไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาของปัญหาที่เกิดจากการเล่นแชร์ในปัจจุบันได้ครอบคลุมทั้งในเรื่องของการแก้ปัญหาเรื่องการโฆษณาชวนเชื่อในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ หรือคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นนายวงแชร์ระเบียบการตั้งวงการเล่นแชร์ที่ค่อนข้างล้าสมัยตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ.2543 มาตรา 9 หรือแม้กระทั่งบทลงโทษของผู้ที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ที่มีบทลงโทษไม่สูงมากจึงทำให้มีผู้กระทำความผิดมากยิ่งขึ้น จึงทำให้การควบคุมการเล่นแชร์เป็นไปได้ยากยิ่งขึ้นไปอีกจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์
2. เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเล่นแชร์ผ่านสื่อออนไลน์
3. เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์ในต่างประเทศ
4. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการบังคับใช้พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534
5. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเล่นแชร์ในรูปแบบออนไลน์

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การเล่นแชร์ มีลักษณะของการให้สมาชิกนำเงินมารวมกันเพื่อจัดสรรให้กับสมาชิกผู้เสนอดอกเบี้ยหรือผลตอบแทนสูงสุด ได้รับเงินทุนกองกลางไปใช้ได้โดยเริ่มต้นจากท้าวแชร์หรือนายวงแชร์ จะเป็นผู้ได้รับเงินทุนกองกลางก่อนโดยไม่ต้องเสนอดอกเบี้ยหรือผลตอบแทน

การเล่นแชร์นั้นเป็นลักษณะของการออมเงินอย่างหนึ่งเพื่อเก็บเป็นเงินก้อนไว้ใช้จ่ายเมื่อเกิดความจำเป็น โดยมีผลตอบแทนที่สูงกว่าผลตอบแทนในระบบสถาบันการเงิน หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการระดมเงินทุน จากกลุ่มบุคคลที่รู้จักคุ้นเคยกันและมีอาชีพเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม การเล่นแชร์สามารถกระทำได้ในขอบเขตที่จำกัดเท่านั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นกฎหมายควบคุมกำกับและดูแลการเล่นแชร์ได้กำหนดห้ามมิให้นิติบุคคลเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ และได้กำหนดห้ามมิให้บุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ ที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีการเล่นแชร์รวมกันเกินกว่า 3 วง
2. มีจำนวนสมาชิกในวงแชร์รวมกันเกินกว่า 30 คน
3. มีทุนกองกลางต่อ 1 วง รวมกันทุกวงไม่เกิน 300,000 บาท
4. ผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ (ท้าวแชร์) ได้รับประโยชน์ตอบแทนเป็นอย่างอื่นไม่ได้นอกจากสิทธิที่จะได้รับทุนกลางในการเข้าร่วมเล่นแชร์งวดใดงวดหนึ่งโดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย

1. แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking Online)²

ในยุคที่เทคโนโลยีการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตกำลังเป็นที่นิยมและมีผลกระทบในทุก ๆ ด้านในปัจจุบัน ทำให้มนุษย์ต้องมีการปรับตัวและพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกของการสื่อสารและการพัฒนาของเว็บ (World Wide Web ; WWW) จากยุคแรก คือ Web 1.0 ซึ่งมีลักษณะเป็น Static Web คือมีการนำเสนอข้อมูลทางเดียว (One-Way Communication) ด้วยการแปลงข้อมูล ข่าวสาร ที่มีอยู่รอบตัวเราให้อยู่ในรูปของดิจิทัล (Digital) เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือการโฆษณาตามหน้าเว็บไซต์ โดยผู้ใช้บริการสามารถอ่านได้แต่ไม่สามารถเข้าร่วมในการสร้างข้อมูลได้แต่เมื่อก้าวเข้าสู่ยุคที่ 2 ของเทคโนโลยีคือ Web 2.0 เป็นยุคที่ทำให้อินเทอร์เน็ตมีศักยภาพในการใช้งานมากขึ้น เน้นให้ผู้ใช้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ (Co-Creation) ลงบนเว็บไซต์ร่วมกันและสามารถโต้ตอบกับข้อมูลที่อยู่บนเว็บไซต์ได้ (Interactivity) มีลักษณะเป็น Dynamic Web ที่ผู้ใช้สามารถสร้างเนื้อหา (Content) แลกเปลี่ยนและกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อแบ่งปันถึงกันได้ทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม และองค์กร จะเห็นได้ว่า Web 2.0 เป็นยุคของการสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) ซึ่งไม่ใช่แค่เพียงการรับส่งอีเมล (E-mail) รูปภาพ หรือการดาวน์โหลดข้อมูลผ่าน Search Engine หรือใช้เว็บบอร์ด (Web Board) ในการ

² ภาณุวัฒน์ กองราช. 2554. “การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเท่านั้น Web 2.0 ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ (Relationship) ระหว่างผู้ใช้ในกลุ่มต่างๆ จนเกิดเป็นเครือข่ายทางสังคม (Social Network) บนโลกออนไลน์ที่สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ อย่างไม่มีการสิ้นสุด กลายเป็นสังคมเสมือนจริง (Virtual Communities) ซึ่งเป็นสังคมหนึ่งในโลกของอินเทอร์เน็ต ที่ปัจจุบันยังคงผูกพันและเข้าช้กับการดำเนินชีวิตของผู้คนในโลกของความเป็นจริง

Social Networking มีจุดเริ่มต้นจากเว็บไซต์ Classmates.com (1995) และเว็บไซต์ SixDegrees.com (1997) ซึ่งเป็นเว็บที่จำกัดการใช้งานเฉพาะนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเดียวกัน เพื่อสร้างประวัติข้อมูลติดต่อสื่อสาร ส่งข้อความ และแลกเปลี่ยนข้อมูลที่สนใจร่วมกันระหว่าง เพื่อนในลิสต์เท่านั้น ต่อมาเว็บไซต์ Epinions.com (1999) ซึ่งเกิดขึ้นจากการพัฒนาของ Jonathan Bishop โดยได้เพิ่มในส่วนของการที่ผู้ใช้สามารถควบคุมเนื้อหาและติดต่อถึงกันได้ไม่เพียงแต่เพื่อนในลิสต์เท่านั้น นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของ Social Networking

ทฤษฎีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การเล่นแชร์เป็นการทำนิติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งมีทฤษฎีกฎหมายที่ในหัวข้อนี้ จึงทำการศึกษาหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาหลักเสรีภาพในการทำสัญญา หลักอรรถประโยชน์ และ หลักการว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ดังนี้

1. หลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา (Autonomy of will)³

ในราวศตวรรษที่ 17-19 เริ่มมีแนวคิดของลัทธิเสรีนิยม (Liberalism) ซึ่งเห็นว่ามนุษย์มีเหตุผลจึงควรปล่อยให้เอกชนมีเสรีภาพทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ประกอบกับ ความคิดของลัทธิปัจเจกนิยม (Individualism) ที่เชื่อว่าปัจเจกชนหรือเอกชนมีคุณค่าในตัวเอง มีความสามารถใช้เหตุผลตัดสินใจได้ (Rational Being) จึงสามารถปกป้องผลประโยชน์ของตนเองได้ (Self-Interest Protection) และจะตัดสินใจกระทำที่ตนเห็นว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตน (Maximum Benefit) ดังนั้น เจตนาของบุคคลจึงมีอิสระและศักดิ์สิทธิ์ เป็นหลักพื้นฐานที่บุคคล ทุกคนมีอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งรัฐจะต้องรับรองเสรีภาพส่วนบุคคล จะต้องไม่ทำลายสิทธิอันพื้นฐาน ของบุคคล เว้นแต่ในบางเรื่องที่เป็นกรณีอันสมควร จึงจะมีข้อจำกัดเสรีภาพได้ นอกจากนั้นเสรีภาพของบุคคลจะถูกจำกัดได้ก็ด้วยความสมัครใจของบุคคลเท่านั้น ทั้งนี้ แต่ละบุคคลจะไม่ถูก ผูกพันในหนี้ใดที่เขาไม่ได้ตกลงยินยอมด้วย และในทางกลับกัน หนี้ที่เกิดขึ้นจากเจตนาของบุคคล นี้จะผูกมัดบังคับแก่ผู้ที่ตกลงนั้น

ทฤษฎีเรื่องความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาเป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดสัญญาที่มีผลบังคับระหว่างคู่สัญญาโดยการแสดงเจตนาของคู่สัญญาเอง ทั้งนี้ เพราะกฎหมายที่มีอยู่อาจ ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมในอันที่จะปรับกับปัญหาหลายกรณีที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีเหตุผลอีกว่า

³ สุภาพร เหลืองภักทรวงศ์. 2538. “หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาและข้อจำกัดในสัญญา ระหว่างเอกชนที่มีองค์ประกอบระหว่างประเทศ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ควรจะปล่อยให้เอกชนมีความคิดริเริ่มในการกำหนดและบังคับตาม สิทธิของพวกเขา อย่างไรก็ตาม หลักเรื่องความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาเป็น “ทฤษฎี” ที่พบ อยู่ในระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) มากกว่าในระบบจารีตประเพณี (Common Law) ระบบประมวลกฎหมายยอมรับทฤษฎีเรื่องความยินยอมในสัญญา ดังจะเห็นได้จากภาคกฎหมายที่ว่า “สัญญาที่มีผลสมบูรณ์ย่อมบังคับได้” หรือ “สัญญาต้องเป็นสัญญา (Pacta Sunt Servanda)” ความเห็นนี้ตรงกับหลักกฎหมายที่ว่า “สัญญาจะก่อให้เกิดหนี้ทางกฎหมายได้ต้องมาจากความ ยินยอมของคู่กรณี” กล่าวโดยสรุปหลักการข้างต้นนี้มีหลักเกณฑ์ว่า “บุคคลต้องมีอิสระในการ ทำสัญญาตามที่เขาต้องการ โดยปราศจากการแทรกแซง”

หลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา จึงเป็นหลักที่ให้ความสัมพันธ์แก่เจตนาโดยมีแนวความคิดว่าบุคคลทุกคนมีอิสระที่จะผูกมัดตัวเองต่อผู้อื่นตามที่ตนต้องการ เจตนาจึงเป็นตัวก่อให้เกิดสัญญาเป็นตัวกำหนดเนื้อหาของข้อสัญญา และเป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์ที่จะให้สัญญามี ผลบังคับแก่คู่สัญญาตลอดจนปัญหาการตีความสัญญา ดังนี้

1. “เจตนา” ตัวก่อให้เกิดสัญญา ในการตกลงยินยอมร่วมกันที่จะผูกพันกันตามสัญญาเป็น สิ่งจำเป็น เพื่อที่จะให้เกิดสัญญาขึ้น ซึ่งจะต้องมีการแสดงเจตนาออกมาให้ปรากฏ ภายนอกกว่ามีความ ต้องการเช่นไร ไม่ว่าจะด้วยท่าทาง วาจา หรือลายลักษณ์อักษร เจตนาจะต้องประกอบด้วยความ ยินยอม สมัครใจที่บุคคลแสดงออกมา ซึ่งจะต้องไม่มีความผิดพลาดหรือ ความบกพร่องของเจตนา

2. “เจตนา” ตัวกำหนดเนื้อหาของสัญญา คู่สัญญามีเสรีภาพที่จะตกลงทำสัญญาที่ตนสมัคร ใจเข้าผูกพันโดยสามารถกำหนดเนื้อหาของข้อตกลงต่าง ๆ ไว้ในสัญญาเท่าที่เห็นว่า เหมาะสม แม้ว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะกำหนดหลักเกณฑ์พื้นฐานในการทำสัญญาไว้บ้าง

3. “เจตนา” ตัวกำหนดผลของสัญญา เมื่อสัญญาเกิดขึ้นแล้ว สัญญาจะมีผลผูกพัน คู่สัญญา ตามที่ตกลงกัน คู่สัญญาจะต้องปฏิบัติตามชำระหนี้ตามข้อผูกพันดังกล่าว ซึ่งความผูกพัน ตามสัญญาที่ได้ ตกลงกันนี้จะไม่ถูกระงับด้วยการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายใหม่ กล่าวคือ แม้จะมีการบัญญัติกฎหมาย ใหม่ออกใช้บังคับ ซึ่งอาจมีหลักเกณฑ์จำกัดหรือขัดกับสัญญาที่เกิดขึ้นก่อน ก็ตามสัญญานั้นยังมีผล ผูกพันตามเจตนาของคู่สัญญาที่ก่อให้เกิดขึ้น โดยอาศัยหลักความศักดิ์สิทธิ์ของเจตนาแต่อย่างไรก็ตาม มี กรณีข้อยกเว้น ถ้ากฎหมายใหม่นั้นเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของ ประชาชน สัญญานั้นจะถูกบังคับตามกฎหมายใหม่ที่ออกมา ภายหลังจากที่สัญญาได้เกิดขึ้นแล้วด้วย

2. หลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of contract)⁴

ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 มีระบบเศรษฐกิจแบบการค้าเสรี Laissez-faire Laissez-passer คือ หลักที่ว่าบุคคลทุกคนจะต้องมีเสรีภาพเว้นแต่ในบางกรณีที่เป็นการสมควรที่จะวางข้อจำกัดเสรีภาพ กฎเกณฑ์ที่ดีที่สุดที่สังคมควรจะมีคือ กฎเกณฑ์ที่คู่สัญญามีความเท่าเทียมกันเป็นผู้ตกลงกันเอง โดยถือว่า

⁴ อริยะ เพ็ชรสาคร. 2550. “หลักเสรีภาพในการทำสัญญา.” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/54786>.

กฎเกณฑ์ที่ตกลงกันได้นั้นเป็นกฎเกณฑ์อันหนึ่งที่เกิดจากเจตนาที่ให้ใช้บังคับแก่กรณีของตนโดยเฉพาะ ซึ่งจะเป็นกฎเกณฑ์ที่จะก่อให้เกิดความยุติธรรมแก่เอกชนด้วยตนเอง

หลักเรื่องเสรีภาพในการทำสัญญาคือ หลักการที่บุคคลย่อมมีเสรีภาพเต็มที่ในการทำสัญญา และเมื่อได้กระทำลงโดยอิสระและด้วยความสมัครใจ หากสัญญาดังกล่าวนั้นไม่ขัดต่อหลัก เรื่องความสงบเรียบร้อยของประชาชน สัญญานั้นย่อมมีผล ซึ่งหลักเสรีภาพมีอยู่ 2 ความหมาย ได้แก่ เสรีภาพในการที่จะเข้ามาตกลงทำสัญญา หมายถึง เสรีภาพในการเริ่มต้นดำเนินการ หรือ ระวังกระบวนการในการก่อให้เกิดสัญญา และเสรีภาพที่จะไม่ถูกแทรกแซง เป็นเสรีภาพที่จะไม่ถูก แทรกแซงภายหลังจากที่สัญญาเกิดขึ้นแล้ว

1. ลักษณะรูปธรรมของหลักเสรีภาพในการเข้าทำสัญญามีดังนี้

1) พิจารณาโดยใช้องค์ประกอบของสัญญาเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ คู่สัญญา มีเสรีภาพที่จะเลือกเข้าทำสัญญากับใครก็ได้ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล เลือกเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของสัญญาอย่างใดก็ได้ เลือกวิธีการหรือแบบในการทำสัญญา ไม่ว่าจะด้วยทางวาจา กริยา หรือลายลักษณ์อักษร และเลือกที่จะคิดตัดสินใจว่าจะเข้าทำสัญญาหรือไม่อย่างไร และมีเสรีภาพในการแสดงเจตนาออกมาตามที่ได้ตัดสินใจไว้ หากการตัดสินใจผิดปกตินี้เนื่องจากคู่กรณี อีกฝ่ายทำการฉ้อฉล ช่มชู้

2) พิจารณาโดยใช้ความสัมพันธ์กับเนื้อหาของสัญญาเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ คู่สัญญามีเสรีภาพที่จะกำหนดผลของสัญญาอย่างใดก็ได้ แม้เนื้อหาจะแตกต่างจากที่กฎหมาย กำหนดไว้ หากไม่ใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

3) พิจารณาโดยใช้ผลของสัญญาเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ คู่สัญญามีเสรีภาพที่จะ กำหนดผลของสัญญาอย่างใดก็ได้ และเมื่อกำหนดไว้แล้ว กฎหมายก็จะรับรองให้สัญญามีผลตามที่ แสดงเจตนา ตามหลัก “สัญญาต้องเป็นสัญญา (Pacta Sunt Servanda)” ซึ่งเป็นหลักที่ทุกคนจะต้อง ปฏิบัติตามกฎหมายต่าง ๆ ที่ตนได้ให้คำมั่นสัญญาไว้ และรวมไปถึงจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายต่าง ๆ ที่ได้ตกลงกันไว้

อย่างไรก็ตามการใช้เสรีภาพต้องอยู่ภายในกรอบหรือขอบเขตอันสมควร เพื่อมิให้การใช้เสรีภาพในการทำสัญญาของบุคคลบางคนต้องไปกระทบหรือก่อความเสียหายแก่บุคคลอื่น หรือสังคมโดยรวม

2. เสรีภาพในการทำสัญญาจึงอาจถูกจำกัดขอบเขตในการทำสัญญาได้ ดังนี้

1) การจำกัดเสรีภาพในองค์ประกอบของสัญญา กล่าวคือ กรณีที่คู่สัญญาเป็น ผู้ดำเนินกิจการในลักษณะผูกขาด กระทำการฉ้อฉลช่มชู้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง หรือขัดกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และกรณีสัญญาบางประเภทไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้

2) การจำกัดเสรีภาพในเนื้อหาของสัญญา

(1) การใช้เสรีภาพของคู่สัญญาที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจเหนือกว่าคู่สัญญา อีกฝ่ายที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจด้อยกว่าที่ไม่มีเสรีภาพในการกำหนดเนื้อหาของสัญญา

(2) กฎหมายที่จำกัดเสรีภาพ เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญา

(3) กฎหมายเฉพาะ เช่น กฎหมายคุ้มครองแรงงาน กฎหมายกำหนดราคา ควบคุมสำหรับสินค้าบางประเภท

(4) ทั้งนี้หลักเกณฑ์เรื่องเสรีภาพในการทำสัญญา ถือเป็นเพียงนโยบายทางกฎหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเสรีภาพของบุคคลที่จะเปลี่ยนแปลงสิทธิของเขาตามที่เขาต้องการ และเป็นหลักที่ให้เสรีภาพอย่างสมบูรณ์แก่คู่สัญญาในอันที่จะได้กำหนดชนิดแบบ และเนื้อหาของกิจการซึ่งเขา ประสงค์จะตกลงกัน และขณะเดียวกันก็เป็นการจำกัดขอบเขตของรัฐในการเข้ามาแทรกแซงการ เข้าทำสัญญาของคู่กรณีให้อยู่ในวงจำกัดที่สุด และเป็นหลักที่อธิบายว่าหนี้ที่เกิดจากสัญญาจะเป็นหนี้ที่ยุติธรรมสำหรับคู่สัญญา เพราะคู่สัญญามีเสรีภาพอิสระที่จะตกลงทำสัญญาหรือไม่ก็ได้ ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่ามีภาระเอาเปรียบมากเกินไป หรือหนี้ที่ตนรับภาระไว้มีมากเกินไป อีก ฝ่ายหนึ่งต้องปฏิบัติตอบแทนจนไม่เป็นธรรมแล้วก็ไม่จำเป็นต้องยอมรับเพื่อก่อให้เกิดหนี้ โดยการไม่ตกลงทำสัญญาด้วย⁵

หลักอรรถประโยชน์ หรือประโยชน์นิยม หรือ สุขนิยม เป็นเรื่องจริยธรรมทาง กฎหมายหรือ ศาสตร์เกี่ยวกับการนิติบัญญัติซึ่งชี้ชัดลักษณะของกฎหมายที่ควรจะเป็น ซึ่งเชื่อว่าสิ่ง ที่จะถือเป็นความดี หรือความชั่วแท้จริงในโลกนี้อยู่ที่ว่าสิ่งนั้นสร้างความทุกข์ หรือความสุขให้แก่ มนุษย์การกระทำใด ๆ ที่จะเรียกได้ว่าถูกต้องหรือดีงามต้องเป็นการกระทำที่สำเร็จประโยชน์ ในการก่อให้เกิดความสุขขึ้นมา ซึ่งความสุขก็ คือบรรดาความพึงพอใจทั้งหมด ส่วนความทุกข์ก็ คือ ความเจ็บปวดหรือความคับข้อง ไม่สมหวัง ดังนั้น อรรถประโยชน์จึงเป็นหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานของศีลธรรม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า คือหลักที่ว่าด้วยความสุขของคนจำนวนมากที่สุด หลักนี้ถือว่าการกระทำที่ชอบธรรมนั้น คือ การกระทำที่ส่งเสริมให้เกิดความสุข ความสุข คือ ความพอใจไม่มีความทุกข์

ในทางเศรษฐศาสตร์ก็มีแนวความคิดที่สนับสนุนหลักอรรถประโยชน์กล่าวคือ เศรษฐศาสตร์ หรือศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกหนทางในการใช้ทรัพยากรซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดเพื่อ ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเมื่อทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด การนำทรัพยากรมาใช้จึงต้อง พินิจพิจารณาว่าผลประโยชน์ที่ได้รับกับการต้องสูญเสียทรัพยากรไป นั้นมีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยจะพิจารณาว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับเกินมูลค่าของต้นทุนที่จะเกิดขึ้นและเป็นประโยชน์อย่างสูงสุดหรือไม่ นักปรัชญาชาวอังกฤษท่านหนึ่ง ชื่อ เจเรมี เบนแธม ได้อธิบายหลักอรรถประโยชน์ว่า “เป็น หลักการซึ่งใช้รับรองหรือปฏิเสธการกระทำใด ๆ โดยพิเคราะห์จากแนวโน้มแห่งผลลัพธ์ ซึ่งปรากฏเป็นการ เพิ่มหรือลดความสุขของบุคคล ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องด้วยการกระทำนั้น ๆ จึงเป็นการกำหนดให้ผลลัพธ์

⁵ silaphuchaya. 2554. “อรรถประโยชน์นิยมกับทฤษฎีความยุติธรรม.”(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก integratedsciences-sila.blogspot.com/2011/05/blog-post.html.

แห่งความสุขคือตัว ตัดสินความถูกต้องหรือความดีงามรวมทั้งเชื่อในเรื่องความสุขหรือผลประโยชน์ของปัจเจกชนเป็นหลักใหญ่

สิ่งเหล่านี้จึงนำไปสู่ความคิดในเชิงปฏิรูปกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักอรรถประโยชน์ กล่าวคือ กฎหมายต้องก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดแก่บุคคลจำนวนมากที่สุด ซึ่งการมุ่งเน้นสร้าง “ประโยชน์สุข” ไม่ว่าจะในระดับปัจเจกบุคคลหรือระดับสังคมในฐานะเป้าหมายอุดมคติของ กฎหมาย ต้องยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดี ทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ โดยหลักการทั่วไปแล้วการตรา กฎหมายลิดรอนหรือควบคุมเสรีภาพของเอกชนเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ แต่มีข้อยกเว้นให้มีการ ควบคุมเสรีภาพได้ หากการใช้เสรีภาพจะก่อให้เกิดอันตราย หรือความเสียหายต่อเอกชนหรือสังคม จึงเป็นเหตุผลที่สนับสนุนการตรา กฎหมายขึ้นใช้บังคับควบคุมพฤติกรรมดังกล่าว ฉะนั้น ในการ บัญญัติกฎหมายเพื่อเป็นหลักประกันความสุขที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชนจึงต้องมีเป้าหมาย คือ

1. จัดหาปัจจัยสำหรับการดำรงอยู่
2. สร้างสรรค์ความมั่งคั่งสมบูรณ์
3. ให้ความเสมอภาค
4. รักษาความมั่นคง

ทั้งนี้ ในการนำหลักอรรถประโยชน์มาใช้เพื่อปฏิรูปกฎหมายนั้น ในด้านกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้มีการแก้ไขกฎหมายให้สิทธิเสรีภาพแก่เอกชนมากขึ้นในการลงทุนทำการค้าขาย ส่วนหลักเสรีภาพในการทำสัญญาได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันในกฎหมายใหม่เช่นเดียวกับ เสรีภาพในการนับถือศาสนาหรือเสรีภาพในการพูด ดังนั้น เมื่อนำหลักอรรถประโยชน์มาปรับใช้ ในทฤษฎีทางกฎหมาย จึงยอมให้ผลลัพธ์ที่เน้นบทบาทของรัฐในการออกกฎหมายที่จะสร้างหรือ ส่งเสริมความสุขให้เกิดแก่สังคมอย่างมากที่สุด”

เมื่อหลักอรรถประโยชน์ มุ่งเสริมสร้างความสุขให้แก่เอกชน โดยการให้ หลักประกันแก่เสรีภาพส่วนบุคคล เสรีภาพในการทำนิติกรรมสัญญา สิทธิในทรัพย์สินส่วนบุคคล และเสรีภาพอื่น ๆ แล้ว ย่อมกล่าวได้ว่า เป็นทฤษฎีปัจเจกชนนิยมที่มุ่งคุ้มครองผลประโยชน์ของ เอกชน โดยถือว่าความสมบูรณ์ พูนสุขของสังคมย่อมขึ้นอยู่กับความผาสุกของเอกชนเป็นรายบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการเล่นแชร์ผ่านสื่อออนไลน์ เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลจากพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 งานวิจัย บทความทางอิเล็กทรอนิกส์และเอกสารประกอบต่างๆ ตลอดจนข้อมูลสารสนเทศทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆ โดยใช้วิธีการดำเนินการศึกษา 2 วิธี คือ

1.1 วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นการค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปจากหนังสือ เอกสารวิชาการต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความ ตั๋วบทกฎหมาย และสืบค้นข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการศึกษาโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ได้สร้างขึ้นไว้ล่วงหน้า คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) มีลักษณะคำถามแบบปิดและปลายเปิด สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับปัญหาการเล่นแชร์ผ่านสื่อออนไลน์

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของนายความเกี่ยวกับการเล่นแชร์ในสื่อออนไลน์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลพอสรุปได้ว่า ปัญหาการเล่นแชร์ที่ยังมีข้อพิพาทกันอยู่ในปัจจุบัน คือการที่สมาชิกวงแชร์ไม่จ่ายเงินค่าแชร์ตามที่ได้ตกลงกัน และไม่มีมาตรการที่กำหนดหลักประกันในการชำระเงินของสมาชิกวงแชร์ออกมาชัดเจน ทำให้นายวงแชร์ต้องรับผิดชอบความเสียหาย โดยถ้าสมาชิกวงแชร์คนใดคนหนึ่งหรือหลายคนหนึ่งวงแชร์ วงแชร์นั้นจะต้องดำเนินการต่อไป ซึ่งนายวงแชร์จะต้องรับผิดชอบโดยการสำรองจ่ายแทนไปก่อน แล้วยวงแชร์ก็ไปใช้สิทธิฟ้องร้องบังคับคดีกันในทางอาญานัยยกยกทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352 หรือฟ้องร้องฐานผิดสัญญาในทางแพ่ง แล้วแต่กรณี เพื่อใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาค่าสมาชิกวงแชร์ที่หนึ่งวงแชร์ ซึ่งการฟ้องคดีดังกล่าวสามารถนำพยานบุคคลมาสืบได้ ไม่จำเป็นต้องมีเอกสารหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ ในปัจจุบันเทคโนโลยีในการสื่อสารมีความก้าวหน้ามากขึ้น ส่งผลให้การเล่นแชร์ผ่านสื่อออนไลน์เป็นที่นิยมมากขึ้น แต่ก็มาพร้อมกับความเสี่ยงด้วยเช่นกัน

2. ความคิดเห็นของนักวิชาการกฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์ในสื่อออนไลน์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลพอสรุปได้ว่า ปัญหาการเล่นแชร์ในสื่อออนไลน์ ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจน มีเพียงแต่พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 เท่านั้นที่กำหนดกฎหมายของนายวงแชร์ ทำให้นายวงแชร์นั้นเสียเปรียบอย่างมาก ส่วนกฎหมายที่กำหนดกฎหมายสมาชิกวงแชร์นั้นยังไม่มีกฎหมายชัดเจนทำให้การเล่นแชร์ในสื่อออนไลน์นั้นมีความเสี่ยงที่จะถูกโกงมากขึ้น แต่เดิมนั้นการเล่นแชร์เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของบุคคลทั้งสองฝ่ายโดยปราศจากเล่ห์กล ฉ้อฉล แต่การเล่นแชร์ในสื่อออนไลน์นั้นมักจะใช้การโฆษณาชวนให้มาเล่นแชร์โดยมักจะเล่นแชร์ในรูปแบบขั้นบันได เมื่อสมาชิกวงแชร์หนึ่งทำให้นายวงแชร์ต้องรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว

3. ความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการเล่นแชร์ในสื่อออนไลน์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลพอสรุปได้ว่า การเล่นแชร์ผ่านสื่อออนไลน์นั้นเป็นที่นิยมมากขึ้นด้วยเหตุที่ได้เงินเป็นจำนวนมากในเวลาสั้น ๆ ทำให้ประชาชนความสนใจที่จะเล่นแชร์กันเป็นจำนวนมาก แม้จะไม่เคยพบหรือรู้จักกันมาก่อน เกิดการพูดคุยสนทนกันระดับหนึ่ง นำไปสู่การชักชวน

ร่วมลงทุน ทั้งการลงทุนจริง หรือตั้งใจหลอกลวงทำให้เกิดความเสียหาย โดยความเสียหายนั้น ไม่ว่าจะป็น นายวงแชร์หรือสมาชิกวงแชร์สามารถตกเป็นผู้เสียหายได้ทั้งสิ้น

ผลการศึกษา

สภาพปัญหาของประชาชนที่หลงเชื่อคำโฆษณาชวนให้เล่นแชร์ผ่านทางสื่อออนไลน์ จนได้รับความเสียหาย ไม่ว่าจะป็นทาง Facebook หรือ Line โดยที่ผู้ชวน หรือนายวงแชร์นั้นมีพฤติกรรมที่จะฉ้อโกงแล้วนำเงินหลบหนี หรือสมาชิกวงแชร์ที่มีพฤติกรรมผิดนัดไม่ส่งเงินให้นายวงแชร์ทำให่วงแชร์เกิดความเสียหายด้วยเช่นกัน

มีข้อพิจารณาว่าหากผิดสัญญาเล่นแชร์ดังกล่าว คู่สัญญาจะต้องฟ้องคดีภายในกี่ปี เนื่องจากสัญญาเล่นแชร์ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายไว้โดยเฉพาะ จึงต้องปรับข้อเท็จจริงในข้อสัญญาเข้ากับบทบัญญัติเรื่องอายุความ

ลักษณะของการเล่นแชร์ออนไลน์ แบ่งได้ 2 แบบ คือ

แบบที่ 1 การเล่นแชร์ออนไลน์ที่มีพฤติการณ์แบบขอกู้หนึ่นอกระบบคือ นายวงแชร์หรือเจ้าหน้าที่จะเชิญเพื่อนจาก Facebook มาตั้งกลุ่มใน Line มีลักษณะเป็นการกู้ยืมเงินนอกระบบแอบแฝงแชร์ออนไลน์ ซึ่งมีลักษณะเป็นการเล่นแชร์ระยะสั้นๆ ที่ประกาศเปิดวงแชร์ โดยเงินที่ประมูลเป็นเงินของนายวงแชร์ และให้สมาชิกในกลุ่มประมูลหรือเสนอเงินดอกเบี้ยที่สูงพร้อมกำหนดการส่งเงินดอกเบี้ยพร้อมเงินต้นที่แน่นอน ซึ่งอาจจะกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475

แบบที่ 2 การเล่นแชร์ออนไลน์แบบแชร์ทั่วไปแต่อาศัยสื่อรูปแบบต่าง ๆ ที่มีพฤติการณ์เข้าข่ายความผิดตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 โดยมีการตั้งกลุ่มเชิญเพื่อนจาก Facebook มาตั้งกลุ่มใน Line ซึ่งมีสมาชิกจำนวนมากจึงตั้งเป็นหลายวง มีกำหนดส่งเงินเป็นงวด งวดเท่ากันตามจำนวนมือที่เล่น และมีการเก็บค่าดูแลวงแชร์ เมื่อสมาชิกวงแชร์ส่งเงินงวดให้ตามกำหนดพร้อมทั้งประมูลหรือเปียแชร์ โดยเสนอดอกเบี้ยที่สูงที่จะจ่ายในงวดต่อไป ผู้ให้ดอกเบี้ยสูงสุดจะได้รับเงินกองกลางไป แต่นายวงแชร์ไม่ส่งเงินให้กับสมาชิกที่ประมูลได้ตามจำนวนของวงเงินที่กำหนดไว้ที่จะจ่ายในงวดต่อ ๆ ไป หรือนายวงแชร์หลอกลวงโดยไม่มีการประมูลจริง นายวงแชร์แค่อ้างว่ามีการประมูลผลตอบแทนขึ้นเพื่อนายวงแชร์จะได้เงินจากสมาชิก ส่งผลให้สมาชิกที่ร่วมเล่นแชร์ดังกล่าวนั้นเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินจำนวนมาก หากบุคคลมีพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าอาจจะเข้าข่ายการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ตามมาตรา 6 และมาตรา 9

กรณีผิดสัญญาเล่นแชร์เกิดขึ้นได้ 4 กรณี คือ

1. นายวงแชร์ผิดสัญญาไม่รวบรวมเงินมอบให้แก่ลูกวงแชร์ซึ่งประมูลได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3882/2530 โจทก์ตกลงเล่นแชร์กับจำเลย จำเลยเป็นนายวงแชร์ เมื่อลูกวงแชร์คนใดเปียแชร์ได้จะได้รับเช็คจากจำเลยซึ่งเก็บมาจากลูกวงแชร์ทุกคนโดยจำเลยลงชื่อสลักหลังและรับผิดชอบกรณีเช็คดังกล่าวเรียกเก็บเงินไม่ได้โจทก์เปียแชร์ได้และนำเช็คที่ได้รับจากจำเลยบางฉบับไปชำระหนี้แก่ ก. แต่ธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน ต่อมา ก. ถึงแก่กรรม ว. ภริยา ก. ฟ้องจำเลยใน

ฐานะผู้สละหลังให้ชำระเงินตามเช็คศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์ชำระเงิน ตามเช็คพร้อมด้วยดอกเบี้ยแก่ ว. ไป เช่นนี้ถือว่าโจทก์ยังไม่ได้รับเงินค่าแชร์ตามเช็คดังกล่าวจำเลยจึงต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้โจทก์ตามข้อตกลงในการเล่นแชร์ และอายุความของสิทธิเรียกร้องในกรณีผิดสัญญาเล่นแชร์นี้มีกำหนดสิบปี การที่โจทก์จำเลยมีข้อตกลงกันให้โจทก์นำเช็คที่ได้รับจากการเล่นแชร์ไปเรียกเก็บเงินดังกล่าวนี้ไม่ใช่เป็นการแปลงหนี้ใหม่ และโจทก์มิใช่คู่ความในคดีที่ ว.ฟ้องเรียกเงินตามเช็คจากจำเลย ฟ้องของโจทก์จึงไม่เป็นฟ้องซ้ำกับคดีที่ ว. ฟ้องจำเลยดังกล่าว

2. ลูกวงแชร์ผิดสัญญาไม่ชำระเงินค้างงวดให้แก่นายวงแชร์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 655/2480 สัญญากู้เงินในเรื่องเล่นแชร์วิธีกำหนดเวลาที่ลูกวงจะต้องนำเงินส่งให้นายวงเป็นงวดๆ นั้น มีกำหนดอายุความฟ้องร้องเพียง 5 ปี นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 182/2516 และ 284/2516

3. ลูกวงแชร์ผิดสัญญากันเอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2013/2537 มูลหนี้ตามฟ้องโจทก์ไม่ใช่มูลหนี้การกู้ยืมเงินตามความหมายของ พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราฯ การที่โจทก์คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 18 ต่อปีรวมอยู่ในมูลหนี้ จึงไม่เป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. ดังกล่าว มูลหนี้เดิมเกิดจากจำเลยที่ 1 ร่วมเล่นแชร์กับโจทก์แล้วจำเลยที่ 1 ออกเช็คชำระหนี้ค่าแชร์ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คถือว่าโจทก์ยังไม่ได้รับชำระหนี้ค่าแชร์ การชำระหนี้ด้วยเช็คเช่นนี้ไม่ใช่การแปลงหนี้ใหม่ โจทก์ฟ้องให้จำเลยทั้งสามรับผิดชอบตามหนังสือรับสภาพหนี้จึงอาศัยมูลหนี้เดิมตามสัญญาการเล่นแชร์หาได้ฟ้องให้รับผิดชอบตามเช็คไม่ อายุความเกี่ยวกับการฟ้องเรียกเงินค่าแชร์ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ จึงมีกำหนด 10 ปีตามประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ มาตรา 164 เดิม (มาตรา 193/30 ใหม่) เมื่อนับตั้งแต่วันที่ 26 พฤษภาคม 2525 ซึ่งเป็นวันที่จำเลยทั้งสามชำระหนี้บางส่วนให้โจทก์ครั้งสุดท้าย และเป็นวันที่โจทก์อาจบังคับตามสิทธิเรียกร้องได้เป็นต้นไปถึงวันที่ 30 กรกฎาคม 2530 ซึ่งเป็นวันฟ้องยังไม่พ้นกำหนด 10 ปี คดีของโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ

4. กรณีลูกวงแชร์ผิดสัญญา นายวงแชร์ชำระหนี้แทน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1553/2537 โจทก์เล่นแชร์กับจำเลยโดยโจทก์เป็นนายวง จำเลยประมวลแชร์ได้และออกเช็คให้แก่ลูกวงคนอื่นๆ ไว้ เมื่อเช็คเรียกเก็บเงินไม่ได้ โจทก์ในฐานะนายวงได้ชำระเงินตามเช็คไปแล้ว โจทก์ฟ้องเรียกเงินจากจำเลยอันเป็นการเรียกเงินที่ออกโดยตรงไปก่อนคืน สิทธิเรียกร้องเช่นนี้ไม่มีกฎหมายกำหนดอายุความไว้โดยเฉพาะจึงมีกำหนด 10 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 164 เดิม (มาตรา 193/30 ใหม่) กรณีแรกมีข้อสัญญาที่เหมือนกันอยู่ 2 กรณี คือ กรณีที่นายวงแชร์ผิดสัญญากับลูกวงแชร์ และลูกวงแชร์ผิดสัญญากันเอง กล่าวคือ ผู้ที่ผิดสัญญามีหน้าที่รับผิดชอบชำระหนี้ให้แก่อีกฝ่ายเพียงครั้งเดียว ส่วนกรณีลูกวงแชร์ผิดสัญญาต่อนายวงแชร์ กรณีนี้ลูกวงแชร์มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะชำระเป็นงวดๆ อายุความจึงต่างกัน

บทวิเคราะห์

วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับตัวผู้เสียหาย

การร้องทุกข์กล่าวโทษในคดีแชร์ลูกโซ่ที่มีอยู่ในสื่อออนไลน์โดยทั่วไปจะเกิดขึ้นภายหลังที่ผู้ร่วมลงทุน ไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนตามที่โฆษณาชักชวน และภายหลังมีการปิดวงแชร์ดังกล่าวก็หลบหนีไปพร้อมกับเงินที่ได้จากการหลอกลวง ประชาชนให้ไปร่วมลงทุน ทำให้ยากต่อการติดตามเงินและทรัพย์สินมาคืนให้แก่ผู้เสียหาย มูลค่า ความเสียหายในแต่ละคดีจึงมีเป็นจำนวนมากกว่าล้านบาทขึ้นไป トラบไตที่ยังไม่มีความเสียหายเกิดขึ้น ผู้เสียหายก็ยังไม่เข้าร้องทุกข์กล่าวโทษต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ฉะนั้น การตั้ง ผู้เสียหายให้เข้ามาพบเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อการเข้าไปตักลูกโซ่หรือเป็นการตัดไฟแต่ต้นลม เพื่อ ยับยั้งความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจึงเป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก เนื่องจากยังไม่ปรากฏตัวผู้เสียหายที่ชัดเจน

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับนายวงแชร์

ในส่วนข้อจำกัดของบุคคลธรรมดาที่เป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์นั้น พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 6 จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติในมาตรา 6 นั้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดของบุคคลธรรมดาที่เป็นของนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ โดยกำหนดให้นายวงแชร์ 1 คนสามารถจัดให้มีการเล่นแชร์ได้ไม่เกิน 6 วง และสมาชิกของทุกวงรวมกันต้องไม่เกิน 30 คน และเงินกองกลาง ของทุกวงจะต้องไม่เกิน 300,000 บาท และนายวงแชร์ไม่สามารถรับประโยชน์อื่นใดได้อีก นอกจากเงินกองกลางในวงแชร์ สำหรับเจตนารมณ์ของกฎหมายในการบัญญัติข้อจำกัดในการเล่นแชร์ดังกล่าว

ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรเพิ่มหน้าที่นายวงแชร์เพื่อให้นายวงแชร์มีความรับผิดชอบมากขึ้น คือ การกำหนดให้นายวงแชร์มีหน้าที่ต้องขออนุญาตต่อองค์กร หรือ หน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมและกำกับการเล่นแชร์ หรือมีหน้าที่ต้องจดทะเบียนการจัดตั้งวงแชร์ ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้รัฐสามารถควบคุมดูแลการเล่นแชร์ให้อยู่ภายใน ขอบเขตของพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ซึ่งรายละเอียดในการขออนุญาตจัดตั้งวงแชร์ และควรแก้ปัญหาข้อนี้โดยมีการให้การขออนุญาตจัดตั้งวงแชร์สืบเนื่องจากลักษณะของการเล่นแชร์ หรือการจัดตั้งวงแชร์ ซึ่งนิยมเล่นกันในกลุ่มคนที่รู้จัก หรือ คั่นเคยกัน และด้วยวิธีการเล่นและการตั้งวงแชร์ที่สามารถกระทำได้โดยง่าย จึงทำให้รัฐมีอาจทราบได้ว่ามีจัดตั้งวงแชร์เป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด ทำให้ไม่อาจประเมิน สถานการณ์ของการเล่นแชร์ในประเทศไทยได้ และส่งผลให้การกำหนดนโยบายในการป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเล่นแชร์เป็นไปอย่างยากยิ่ง

จึงเห็นว่า ควรเพิ่มหน้าที่นายวงแชร์เพื่อให้นายวงแชร์มีความรับผิดชอบมากขึ้น โดยการกำหนดให้นายวงแชร์มีหน้าที่ต้องขออนุญาตการจัดตั้งวงแชร์ ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้รัฐสามารถควบคุมดูแลการเล่นแชร์ให้อยู่ภายในขอบเขตของพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 โดยการขอจัดตั้งวงแชร์ จะต้องไม่เป็นการสร้างภาระที่มากเกินไปแก่นายวงแชร์ รวมทั้ง

ค่าธรรมเนียมในการขออนุญาตจะต้องเป็นเงินจำนวนไม่สูงนัก เพื่อไม่ให้เกิดการหลีกเลี่ยงการขออนุญาตหรือวงแชร์เถื่อนเกิดขึ้น

ในการขออนุญาตจัดตั้งวงแชร์ ควรกำหนดจำนวนเงินกองกลางที่จะทำให่วงแชร์ต้องขออนุญาต หากพิจารณาจากการที่กฎหมายกำหนดว่าการเล่นแชร์นั้นนายวงแชร์ 1 คนไม่สามารถจัดให้มีการเล่นแชร์ที่มีเงินกองกลางเกินกว่า 300,000 บาทได้ เพราะฉะนั้น การกำหนดให้มีการขออนุญาตจัดตั้งวงแชร์จะต้องคำนึงถึงข้อกำหนดดังกล่าวด้วย จึงเห็นควรให้กำหนดวงเงิน ขั้นต่ำที่จำต้องขออนุญาตคือจำนวนเงินกองกลางตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป เพราะจำนวนเงินดังกล่าวเป็นจำนวนเงินที่ไม่ต่ำจนเกินไปที่จะสร้างภาระแก่นายวงแชร์ ต้องมาขออนุญาตเพราะหากกำหนดให้วงแชร์ทุกวงต้องมาขออนุญาตจะเป็นการเกินกว่าความจำเป็น เนื่องจากจุดประสงค์หลักของการเล่นแชร์ก็เพื่อการหมุนเวียนเงินในชีวิตประจำวัน เป็นการระดมเงินนอกระบบที่กฎหมายให้กระทำได้ และกฎหมายที่ออกมาควบคุมการเล่นแชร์ก็เพื่อให้การเล่นแชร์กลายเป็นการระดมเงินนอกระบบที่สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจ โดยการจำกัดจำนวนเงินกองกลางไว้ว่าห้ามเกินกว่า 300,000 บาท ดังนั้น หากกำหนดให้การจัดตั้งวงแชร์ต้องขออนุญาต จึงเห็นว่าจำนวนเงินตั้งแต่ 100,000 บาทเป็นจำนวนที่เหมาะสมแล้วสำหรับระยะเวลาในการขออนุญาต ผู้เขียนเห็นว่านายวงแชร์ควรมีหน้าที่ ต้องขออนุญาตจัดตั้งวงแชร์ภายใน 15 วันนับแต่ที่ได้เริ่มการเล่นแชร์ เพราะการเล่นแชร์โดย ส่วนมากมักจะกำหนดให้ 1 งวดของการเล่นแชร์ คือ 15 วัน และนอกจากนี้เมื่อนายวงแชร์สิ้นสุดลง นายวงแชร์มีหน้าที่ต้องแจ้งข้อมูลต่อคณะกรรมการควบคุมกำกับการเล่นแชร์ภายใน 15 วัน เช่นเดียวกัน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าระยะเวลา 15 วันเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม เพราะหากกำหนดระยะเวลาที่ยาวนานมากเกินไปจะทำให้เกิดการละเลยต่อการแจ้งข้อมูลได้

วิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับสมาชิกวงแชร์

จากการวิเคราะห์บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 พบว่า กฎหมายไม่ได้บัญญัติข้อห้ามหรือข้อจำกัดของสมาชิกวงแชร์ หรือลูกวงแชร์แต่อย่างใด อาจเนื่องมาจากเจตนารมณ์ในการตราพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวออกมาเพื่อควบคุมการจัดตั้งวงแชร์ในรูปแบบของนิติบุคคล จึงมีเพียงบทบัญญัติที่ห้ามนิติบุคคลเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ และข้อจำกัดของบุคคลธรรมดาที่เป็นนายวงแชร์เท่านั้น แต่ไม่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสมาชิกวงแชร์ หรือลูกวงแชร์แต่ประการใด ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะพบว่า ในการเล่นแชร์บุคคลใดๆ สามารถเข้าร่วมเล่นแชร์ หรือเป็นสมาชิกวงแชร์ได้มากกว่า 1 วงขึ้นไปโดยไม่จำกัดจำนวนวง ซึ่งจะแตกต่างจากนายวงแชร์ซึ่งห้ามเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์มากกว่า 3 วงขึ้นไป

ด้วยเหตุนี้จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ บุคคลใดๆ อาจเข้าร่วมเป็นสมาชิกวงแชร์หลายวงในเวลาเดียวกัน เพื่อที่จะใช้สิทธิในการระดมเงินกองกลางในแต่ละวง และทำให้สมาชิกวงแชร์ดังกล่าวต้องมีภาระในการส่งเงินค่าแชร์เป็นจำนวนมากทำให้เงินในระบบไหลออกสู่นอกระบบเป็นจำนวนมาก ประกอบกับการไม่จำกัดจำนวนวงแชร์ที่สมาชิกวงแชร์แต่ละคนจะสามารถเข้าร่วมเล่นได้ ทำให้ไม่สามารถควบคุมหรือกำกับการเล่นแชร์ให้อยู่ภายใน ขอบเขตที่เหมาะสมได้ และอาจเกิดปัญหาสังคมและปัญหา

ทางเศรษฐกิจอื่นๆ ตามมาในกรณี ที่สมาชิกวงแชร์ไม่มีความสามารถในการชำระเงินค่าแชร์ที่ตนต้อง
รับผิดชอบส่งให้นายวงแชร์ในแต่ละงวด

ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่า การปล่อยให้ประชาชนมีเสรีภาพมากเกินไปในการเล่น แชร์โดยไม่
จำกัดจำนวนวงแชร์ แม้จะส่งผลให้ประชาชนมีทางเลือกในการแสวงหาเงินทุนก็ตาม แต่หากพิจารณาอีก
ด้านหนึ่ง รัฐไม่มีนโยบายส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการกู้ยืมเงินนอกระบบ เนื่องจากทำให้รัฐขาดรายได้ที่
สำคัญในการนำเงินมาพัฒนาประเทศจากตลาดเงินตลาดทุน ผู้ใช้ เงินนอกระบบขาดหลักประกันที่มั่นคง
ในการใช้เงินนอกระบบ และอาจเป็นช่องทางในการ หลอกหลวงและถูกหลอกลวงได้ง่ายขึ้น การจำกัด
จำนวนวงแชร์ที่สมาชิกวงแชร์สามารถเข้าร่วมได้ จะส่งผลดีทางด้านเศรษฐกิจโดยรวมจึงควรเพิ่มเติม
บทบัญญัติที่ใช้บังคับกับลูกวงแชร์โดยการจำกัดจำนวน วงแชร์ที่บุคคลอาจเข้าร่วมเป็นสมาชิกวงแชร์ได้
คือกำหนดให้ประชาชน 1 คนสามารถเป็นสมาชิกวงแชร์ ได้ไม่เกินจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด
ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าจำนวนวงแชร์ 3 วงเป็นจำนวนที่ เหมาะสม คือ ไม่น้อยเกินไปสำหรับการที่บุคคลใดจะเข้า
ร่วมการเล่นแชร์เพื่อต้องการทุนในการหมุนเวียนการเงินหรือธุรกิจของตน และไม่มากสำหรับสมาชิกวง
แชร์สำหรับภาระในการส่ง ค่าแชร์ในแต่ละงวด ซึ่งหากกำหนดจำนวนวงแชร์มากกว่านี้ จะก่อให้เกิดภาระ
หนี้ตามมา ถ้าสมาชิกวงแชร์ผู้นั้นไม่สามารถหาเงินมาจ่ายให้วงแชร์ได้ถึงแม้ว่าการกำหนดเช่นนี้จะเป็นการ
จำกัดสิทธิเสรีภาพในทางธุรกิจของ ประชาชนที่อาจกระทำได้ภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด แต่หาก
คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมแล้วจะพบว่า หากไม่มีการกำหนดจำนวนวงแชร์ดังกล่าว จะทำให้เงิน
จำนวนมากไหลออกนอกระบบ ระบบการเงินขาดสภาพคล่อง ส่งผลต่อเศรษฐกิจในระบบของประเทศ
และนอกจากนั้น การกำหนดข้อห้ามดังกล่าว นอกจากจะเป็นการป้องกันมิให้ประชาชนเข้าสู่แหล่งเงินทุน
นอกระบบมากขึ้น อันส่งผลให้ประชาชนในระดับรากหญ้ามีหนี้สินเพิ่มมากขึ้นแล้ว ยังเป็นการป้องกัน
อาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับธุรกิจการเงินนอกระบบในรูปแบบของการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกง
ประชาชนอีกด้วย เนื่องจากการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกง ประชาชนแต่เริ่มแรกก็พัฒนามาจากการเล่นแชร์
หรือที่เรียกว่าแชร์ลูกโซ่นั้นเอง

วิเคราะห์ปัญหาด้านการควบคุมและกำกับการเล่นแชร์

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า การเล่นแชร์ถือเป็นธุรกิจการเงินนอกระบบที่รัฐอาจยังควบคุมไปไม่
ถึงแม้ว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ออกมาแล้วก็ตาม เนื่องจากการเล่นแชร์
โดยทั่วไปมักจะนิยมเล่นกันในหมู่คนที่รู้จักคุ้นเคยกัน รัฐจึงไม่อาจมีทางทราบได้ว่าการเล่นแชร์เกิดขึ้น
มากน้อยเพียงใดในสังคม จนกว่าจะมีการกระทำความผิด หรือความเสียหายจากการเล่นแชร์เกิดขึ้น
เนื่องจากหากยังไม่มี ความเสียหายเกิดขึ้นประชาชนก็ยังไม่เกิดความรู้สึกเดือดร้อน หรือประชาชนอาจ
เข้าใจว่าการเล่นแชร์เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ซึ่งบางครั้งก็ได้ส่งผลเสียหายโดยไม่อาจมีทางเยียวยาได้ เช่น
การเล่นแชร์ที่กลายมาเป็นการหลอกลวงในรูปแบบของแชร์ลูกโซ่ หรือการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกง
ประชาชน เป็นต้น

สรุป

การเล่นแชร์ในความหมายโดยทั่วไปนั้น หมายถึง การหาผลประโยชน์โดยวิธีการที่เรียกกันว่า ลงแชร์ เล่นแชร์ ประมูลแชร์ เปียแชร์ หรือเรียกอย่างอื่นก็ตามอันที่มีทำนองว่า คนหมู่หนึ่งเข้าจัดกันเป็นวงหนึ่ง ออกเงินเป็นรายเดือนคนละเท่าๆกันรวมเข้าเป็นเงินกองกลาง แล้วผลัดกันชักเงินกองกลางนั้นไปใช้สอยโดยถือลำดับตามที่ใครจะเป็นผู้ประมูลให้ดอกเบียเป็น อัตราสูงสุดประจำเดือนหรือระยะเวลาหนึ่ง ๆ หรือที่นิยมเรียกกันว่า “การเล่นแชร์เปียหาย” โดยแต่เดิมนั้นนิติบุคคลก็อาจจัดให้มีการเล่นแชร์ได้ ส่วนกรณีบุคคลธรรมดาที่มีได้จำกัดจำนวน วงแชร์ แชร์แต่ละวงอาจจะมีผู้ร่วมเล่นหลายคนและผู้ร่วมเล่นแต่ละคนอาจจะถือสิทธิในการเล่น แชร์มากกว่าหนึ่งหุ้นก็ได้ (หลายมือ) และไม่จำกัดจำนวนเงิน จึงอาจกล่าวได้ว่าแชร์คือธุรกิจ ยอดนิยมสำหรับผู้แสวงหาเงินทุนในการใช้จ่าย

นอกจากในปัจจุบันยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายหรือวิธีดำเนินการที่จะป้องปราม การกระทำ ความผิดดังกล่าวให้ทันต่อเหตุการณ์และประกอบกับในปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้รูปแบบของ อาชญากรรมประเภทแชร์นี้พัฒนาและมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ แต่ในทางกลับกันภาครัฐยังขาด ความรู้ความสามารถในการจัดการ และยังไม่ให้ความสำคัญกับการ ป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดในลักษณะเช่นนี้อย่างจริงจัง จึงทำให้มีผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ประเภทต่างๆ แยกออกไปเป็นอีก หลายๆ รูปแบบและทวีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากที่ปรากฏเป็นข่าวตามสื่อต่าง ๆ การ ปลอ่ยให้มีการดำเนินธุรกรรมเล่นแชร์เปียหายโดยไร้ทิศทางเช่นนี้ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่อระบบการเงิน ระบบเศรษฐกิจรวมทั้งก่อให้เกิดปัญหาการผิดนัดไม่ชำระเงินค่าประมูลแชร์ การฉ้อโกงและปัญหาทาง อาชญากรรมทางธุรกิจอื่น ๆ ตามมา แม้ภาครัฐจะได้บัญญัติกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับการเล่นแชร์คือ พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 เป็นต้น ก็ตาม แต่กฎหมาย ดังกล่าวก็ยังมีข้อบกพร่องอันเป็น ช่องว่างทำให้อาชญากรผู้ดำเนินการจัดให้มีการเล่นแชร์สามารถรอดพ้นจากการกระทำผิดได้โดยง่าย อีกทั้งโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่มีอัตราที่ไม่สูงมากนัก จึงขาดความเกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมือง และพร้อมที่จะเสี่ยงกระทำความผิด นอกจากนี้ ด้วยเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทำให้ผู้ดำเนินการเหล่านี้ สามารถขยายวงแชร์ของตนออกไปได้ กว้างไกลโดยอาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในขณะที่กฎหมายที่เข้ามา ควบคุมสื่อเหล่านี้ในประเทศไทยยังไม่มีการบังคับใช้อย่างจริงจังและยังมีบทลงโทษที่ค่อนข้างต่ำอยู่จึงทำ ให้ธุรกิจแชร์ที่อยู่ในสื่อออนไลน์มีมากขึ้นตามสื่อสารสนเทศต่าง เช่น FACEBOOK และ Line เป็นต้น ที่ใช้ ในการโฆษณาชวนเชื่อให้เข้ามาร่วมกลุ่มเล่นแชร์กันมากขึ้น ประกอบกับปัจจุบันผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ลูกโซ่ ได้ นำเอาธุรกิจขายตรงมาใช้ประยุกต์เข้ากับแชร์ด้วย จึงทำให้ยากต่อการควบคุมมากขึ้นและเกิดเป็นหาที่ ตามมาคือการปิดวงแชร์เพื่อหนีไม่ชำระเงินหรือมอบเงินให้ลูกวงที่ทำการประมูลหรือเปียแชร์ได้จึงทำให้ ปัจจุบันมีการฟ้องร้องเรื่องคดีการเล่นแชร์มากขึ้นตามไปด้วย

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับตัวผู้เสียหาย

การร้องทุกข์กล่าวโทษในคดีแชร์ลูกโซ่ที่มีอยู่ในสื่อออนไลน์โดยทั่วไปจะเกิดขึ้นภายหลังที่ผู้ร่วมลงทุน ไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนตามที่โฆษณาชักชวน และภายหลังมีการปิดวงแชร์ดังกล่าวก็หลบหนีไปพร้อมๆกับเงินที่ได้จากการหลอกลวง ประชาชนให้ไปร่วมลงทุน ทำให้ยากต่อการติดตามเงินและทรัพย์สินมาคืนให้แก่ผู้เสียหาย มูลค่า ความเสียหายในแต่ละคดีจึงมีเป็นจำนวนมากกว่าล้านบาทขึ้นไป ตราบใดที่ยังไม่มีความเสียหายเกิดขึ้น ผู้เสียหายก็จะยังไม่เข้าร้องทุกข์กล่าวโทษต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ฉะนั้น การตั้ง ผู้เสียหายให้เข้ามาพบเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อการเข้าไปตัดลูกโซ่หรือเป็นการตัดไฟแต่ต้นลม เพื่อ ยับยั้งความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจึงเป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก เนื่องจากยังไม่ปรากฏตัวผู้เสียหายที่ชัดเจน

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับนายวงแชร์

ในส่วนข้อจำกัดของบุคคลธรรมดาที่เป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่น แชร์นั้น พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มาตรา 6 จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติในมาตรา 6 นั้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดของบุคคลธรรมดาที่เป็นของนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ โดยกำหนดให้นายวงแชร์ 1 คนสามารถจัดให้มีการเล่นแชร์ได้ไม่เกิน 3 วง และสมาชิกของทุกวงรวมกันต้องไม่เกิน 30 คน และเงินกองกลาง ของทุกวงจะต้องไม่เกิน 300,000 บาท และนายวงแชร์ไม่สามารถรับประโยชน์อื่นใดได้อีก นอกจากเงินกองกลางในวงแชร์ สำหรับเจตนารมณ์ของกฎหมายในการบัญญัติข้อจำกัดในการเล่นแชร์ดังกล่าว

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับสมาชิกวงแชร์

จากการวิเคราะห์บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 พบว่า กฎหมายไม่ได้บัญญัติข้อห้ามหรือข้อจำกัดของสมาชิกวงแชร์ หรือลูกวงแชร์แต่อย่างใด อาจเนื่องมาจากเจตนารมณ์ในการตราพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวออกมาเพื่อควบคุมการจัดตั้งวงแชร์ในรูปแบบของนิติบุคคล จึงมีเพียงบทบัญญัติที่ห้ามนิติบุคคลเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ และข้อจำกัดของบุคคลธรรมดาที่เป็นนายวงแชร์เท่านั้น แต่ไม่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสมาชิกวงแชร์ หรือลูกวงแชร์แต่ประการใด ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะพบว่า ในการเล่น แชร์บุคคลใด ๆ สามารถเข้าร่วมเล่นแชร์ หรือเป็นสมาชิกวงแชร์ได้มากกว่า 1 วงขึ้นไปโดยไม่มีจำนวนจำกัด ซึ่งจะแตกต่างจากนายวงแชร์ซึ่งห้ามเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ มากกว่า 3 วงขึ้นไป

ด้วยเหตุนี้จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ บุคคลใด ๆ อาจเข้าร่วมเป็นสมาชิก วงแชร์หลายวงในเวลาเดียวกัน เพื่อที่จะใช้สิทธิในการประมูลเงินกองกลางในแต่ละวง และทำให้สมาชิกวงแชร์ดังกล่าวต้องมีภาระในการส่งเงินค่าแชร์เป็นจำนวนมากทำให้เงินในระบบไหล ออกสู่นอกระบบเป็นจำนวนมาก ประกอบกับการไม่จำกัดจำนวนวงแชร์ที่สมาชิกวงแชร์แต่ละ คนจะสามารถเข้าร่วมเล่นได้ ทำให้ไม่สามารถควบคุมหรือกำกับการเล่นแชร์ให้อยู่ภายใน ขอบเขตที่เหมาะสมได้ และอาจเกิดปัญหาสังคมและปัญหาทางเศรษฐกิจอื่นๆ ตามมาในกรณี ที่สมาชิกวงแชร์ไม่มีความสามารถในการชำระเงินค่าแชร์ที่ตนต้องรับผิดชอบส่งให้นายวงแชร์ในแต่ละงวด

ปัญหาด้านการควบคุมและกำกับการเล่นแชร์

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า การเล่นเกมแชร์ถือเป็นธุรกิจการเงินนอกระบบที่รัฐอาจยังไม่ถึงแม้ว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ออกมาแล้วก็ตาม เนื่องจากการเล่นเกมแชร์โดยทั่วไปมักจะนิยมเล่นกันในหมู่คนที่รู้จักคุ้นเคยกัน รัฐจึงไม่อาจมีทาง ทราบได้ว่ามีการเล่นเกมแชร์เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดในสังคม จนกว่าจะมีการกระทำความผิดหรือ ความเสียหายจากการเล่นเกมแชร์เกิดขึ้น เนื่องจากหากยังไม่มี ความเสียหายเกิดขึ้นประชาชนก็ยังไม่เกิดความรู้สึกเดือดร้อน หรือประชาชนอาจเข้าใจว่าการเล่นเกมแชร์เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ซึ่งบางครั้งก็ได้ส่งผลเสียหายโดยไม่อาจมีทางเยียวยาได้ เช่น การเล่นเกมแชร์ที่กลายมาเป็นการ หลอกลวงในรูปแบบของแชร์ลูกโซ่ หรือการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดระบบการรายงานและการขออนุญาตจัดตั้งวงแชร์

โดยการกำหนดเพิ่มหน้าที่นายวงแชร์ ให้มีหน้าที่ต้องขออนุญาตการ จัดตั้งวงแชร์ต่อ คณะกรรมการควบคุมและกำกับการเล่นเกมแชร์ ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้รัฐสามารถควบคุมดูแลการเล่นแชร์ให้อยู่ภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยจำนวนเงิน กองกลางที่นายวงแชร์ต้องขออนุญาต คือ จำนวนเงินกองกลางตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไปและ สำหรับระยะเวลาในการขออนุญาตจัดตั้งวงแชร์ คือ ภายใน 15 วันนับแต่ที่ได้เริ่มการเล่นแชร์และควรกำหนดหน้าที่ของนายวงแชร์ในการแจ้งข้อมูลในการการสิ้นสุดวงแชร์ต่อคณะกรรมการ ควบคุมและกำกับการเล่นเกมแชร์ภายใน 15 วันเช่นเดียวกัน โดยการขออนุญาตจัดตั้งวงแชร์ จะต้องไม่ เป็นการสร้างภาระที่มากเกินไปแก่นายวงแชร์ รวมทั้ง ค่าธรรมเนียมในการขออนุญาต จะต้องเป็นเงินจำนวนไม่สูงนัก เพื่อไม่ให้เกิดการหลีกเลี่ยงการขออนุญาตหรือวงแชร์เถื่อน เกิดขึ้น ทั้งนี้เงื่อนไขหลักเกณฑ์และวิธีการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการควบคุมและกำกับการ เล่นแชร์ประกาศกำหนด และควรกำหนดโทษสำหรับนายวงแชร์ที่ไม่ขออนุญาตในการจัดตั้งวงแชร์ด้วย

2. ควรมีนโยบายในการป้องกัน ก็คือการทำให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลไว้ก่อนจะได้ไม่ถูกหลอกลวงให้หลงเชื่อและมีการสร้างเว็บไซต์เตือนภัย

3. เนื่องจากในปัจจุบันการเล่นแชร์มีการพัฒนาช่องทางที่หลีกเลี่ยงกฎหมายในลักษณะใหม่ๆ หรือโดยการแอบแฝงกับธุรกิจบางประเภท ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่นักงาน เจ้าหน้าที่ โดยสนับสนุนให้มีการวิเคราะห์รวบรวมข้อมูล และติดตามวิวัฒนาการความเคลื่อนไหว ของรูปแบบและลักษณะการหลอกลวงของการเล่นเกมแชร์ที่มีแนวโน้มไปในทางก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน ทั้งนี้อาจศึกษาจากรูปแบบการฉ้อโกงในต่างประเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินคดีเกี่ยวกับการเล่นเกมแชร์ในสื่อออนไลน์ ที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

4. ควรที่จะมีการประชาสัมพันธ์ คือต้องเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนให้ ประชาชนได้รู้ถึงภัยที่อยู่ในการเล่นแชร์ผ่านสื่อออนไลน์ที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รู้ถึงกลเม็ดและรูปแบบของการหลอกลวงต่างๆ นานา กลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่รู้ถึงเล่ห์เหลี่ยมการหลอกลวงที่มีมาในหลากหลายรูปแบบจึงจำเป็นต้องใช้การ ประชาสัมพันธ์เป็นสื่อกลางถ่ายทอดไปยังประชาชน โดยใช้สำนวนและภาษาที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และต้องประชาสัมพันธ์เข้าไปถึงระดับหมู่บ้าน โดยขอความร่วมมือจากสถานีวิทยุชุมชนให้ ช่วยประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนประชาชนในหมู่บ้านให้รู้เท่าทันระมัดระวังการหลอกลวงใน หลากหลายรูปแบบที่อาจเกิดขึ้นในสื่อออนไลน์ต่างๆ และควรให้ประชาชนทราบข้อมูล ของการเล่นแชร์ที่ควรระมัดระวังด้วย

5. ควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสนธิกำลังกันในลักษณะบูรณาการคือ ประสานงานกันกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

เอกสารอ้างอิง

พิชัย นิลทองคำ. (2541). แนวคิดหลักวิธีปฏิบัติและปัญหาดำเนินการคดีแพ่ง-อาญา แชร์เปี้ยวหาย.

กรุงเทพมหานคร: บริษัท อทตยา จำกัด.

สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง กลุ่มงานป้องปรามการเงินนอกระบบ. (2548). คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534. กรุงเทพฯ:.

ภานุวัฒน์ กองราช. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

วิทยา เบ็ญจาทิกุล. (2549). ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ.2534. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

สุภาพร เหลืองภัทรวงศ์. (2538). หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาและข้อจำกัดในสัญญาระหว่างเอกชนที่มีองค์ประกอบระหว่างประเทศ. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

Clifford Ceertz. The Rotating Credit Association: Middle Rung in Development. Economic Development and Cultural Change (1962).

Ramon Cavada Sevilla. Shae Economic: A Study of a Communal Saving System in a Bangkok Slum.

Collin D. Cambell and Chang Schick Ahn. Kyes and Mujins Financial Intermediaries in South Korea. Economic Development and Cultural Change. (1962).

Daniel Harrison Kulp. Country Life in South. New York: Columbia University Press. (1925).